

STANJE IN IZZIVI POSLOVNEGA ORGANIZIRANJA ZASEBNIH LASTNIKOV GOZDOV Z DELEŽNIKI GOZDNO-LESNE VERIGE

prof. dr. Špela Pezdevšek Malovrh
Zala Uhan

Ljubljana, 20. 10. 2023

IZHODIŠČA RAZISKAVE

- 85,3 % zasebnih lastnikov gozda ima gozdno posest manjšo od 5 ha.
- Zasebni lastniki gozdov so vedno bolj heterogeni (odnos do gozda in cilji gospodarjenja).
- Nizka realizacija načrtovanega poseka v zasebnih gozdovih.

- Problem prepoznani tudi na gozdno-politični ravni → podpora večji mobilizaciji lesa iz zasebnih gozdov.
- Poslovno povezovanje zasebnih lastnikov gozdov in njihovo sodelovanje z deležniki gozdno-lesne verige.
- **OP NGP 2022-2026:** Obseg in vsebina strokovnega spodbujanja lastnikov gozdov za skupno gospodarjenje in poslovno povezovanje ne dosejata željenih rezultatov.

ALI STRATEŠKI DOKUMENTI IN ZAKONODAJA PODPIRAJO POSLOVNO POVEZOVANJE IN SODELOVANJE LASTNIKOV GOZDOV?

NACIONALNI
GOZDNI
PROGRAM

ZAKON O
GOZDOVIH

AKCIJSKI NAČRT ZA POVEČANJE
KONKURENČNOSTI GOZDNO-LESNE
VERIGE – »LES JE LEP«

ZAKON O
KMETIJSTVU

STRATEŠKI
NAČRT SKP

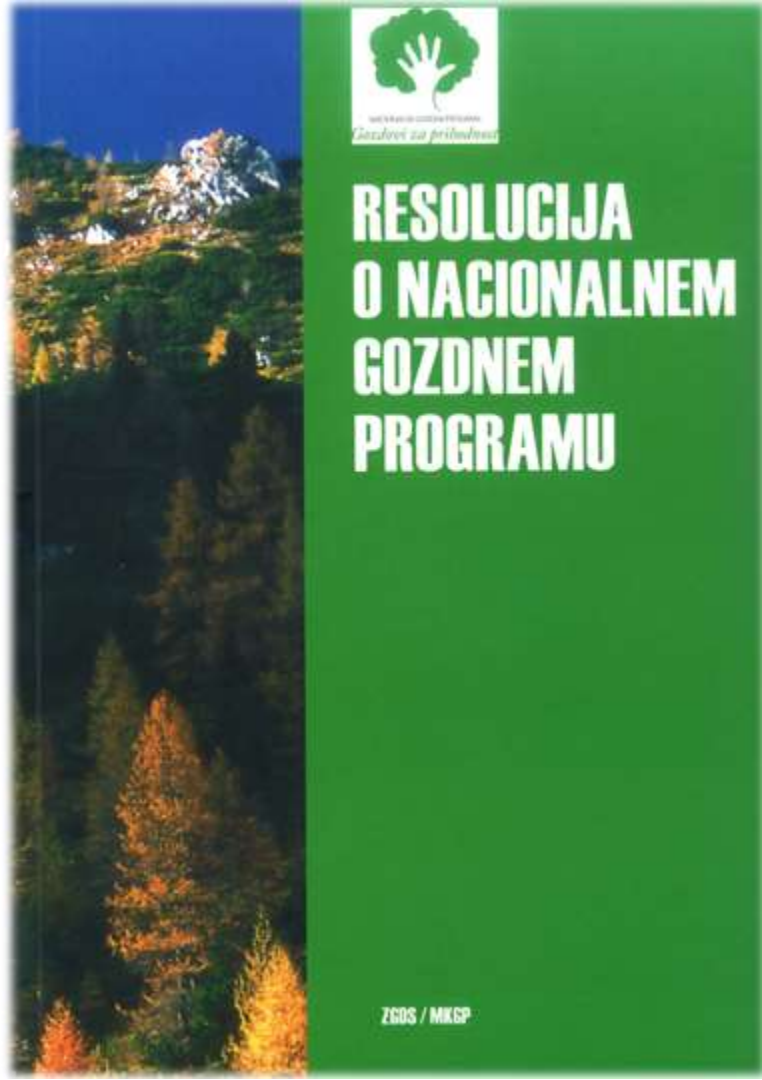
RESOLUCIJA O NACIONALNEM GOZDNEM PROGRAMU (2007)

- Poglavje: **GOSPODARJENJE Z ZASEBNIMI GOZDOVI**

CILJ 1: Izboljšati organiziranost lastnikov gozdov

Usmeritev: spodbujati povezovanje, pospeševati kapitalsko povezovanje za pridobivanje in predelavo lesa, zagotoviti finančne spodbude za povezovanje.

- **OP NGP 2022-2026** prepozna problem nepovezanosti zasebnih lastnikov gozdov in problem poslovnega (ne) sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige.

ZAKON O GOZDOVIH (2007)

Dodano poglavje IX.a ZDRUŽEVANJE.

48. člen: V proračunu RS se zagotovijo sredstva za sofinanciranje začetka dejavnosti združenj lastnikov gozdov nastalih na podlagi pogodbe ali zakona.

48. člen: V proračunu RS se zagotovijo sredstva za sofinanciranje vlaganj za izboljšanje pogojev pridobivanja in trženja gozdnih proizvodov.

74.a člen: Za povečanje učinkovitosti gospodarjenja z gozdovi in trženja gozdnih proizvodov ter lesne biomase se spodbuja prostovoljno združevanje lastnikov gozdov v DLG.

74.a člen: Za učinkovito uporabo mehanizacije ter opreme lahko fizične osebe skladno s predpisi ustanovijo strojne krožke.

AKCIJSKI NAČRT ZA POVEČANJE KONKURENČNOSTI GOZDNO-LESNE VERIGE (predlog)

- Ukrep: **PODPORA VEČJI MOBILIZACIJI LESA IZ ZASEBNIH GOZDOV.**

Podpora povezovanju lastnikov gozdov za skupen nastop na trgu.

Poslovno povezovanje oziroma sodelovanje zasebnih lastnikov gozdov z ostalimi deležniki vzdolž gozdno-lesnih verig.

Aktivnejše vključevanje zasebnih lastnikov gozdov v lokalno gozdno-lesno verigo.

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE

2023-2027

Skupine proizvajalcev za trženje – do podpore so upravičene zadruga in gospodarske družbe.

Naložbe v nakup nove mehanizacije – do podpore so upravičeni lastniki gozdov, njihova združenja, skupine lastnikov gozdov, zakupniki gozdov, skupine proizvajalcev za trženje s področja gozdarstva, zadruga in podjetja.

ZAKON O KMETIJSTVU (2008)

Za uresničevanje ciljev kmetijske politike se spodbuja prostovoljno proizvodno ali poslovno združevanje kmetijskih gospodarstev v zadrugah in drugih združenjih.

Za učinkovitejšo rabo kmetijske in gozdarske mehanizacije so prepoznani strojni krožki.

POSLOVNO POVEZOVANJE ZASEBNIH LASTNIKOV GOZDOV

POSLOVNO SODELOVANJE ZASEBNIH LASTNIKOV GOZDOV Z DELEŽNIKI GOZDNO-LESNE VERIGE

Zasebni lastnik gozda pri gospodarjenju s svojim gozdom sodeluje z deležniki gozdno-lesne verige oziroma t.i. poslovnimi partnerji na podlagi formalnega sodelovanja (sklenjenih pogodb med poslovnimi partnerji) oziroma neformalnega sodelovanja (ustnega dogovora med poslovnimi partnerji).

DOLGOROČNO POSLOVNO SODELOVANJE

Oddaja gozda
v zakup

Oddaja gozda
v upravljanje

KRATKOROČNO POSLOVNO SODELOVANJE

Izvedba sečnje
in spravila lesa

Izvedba gojitvenih,
varstvenih in
drugih del

Prevoz okroglega
lesa in lesnih
sekancev

Prodaja lesa
na panju

Prodaja lesa na
kamionski cesti

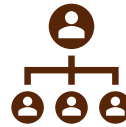
PROBLEMI S KATERIMI SE SOOČAMO?

Vključenost zasebnih lastnikov gozdov (< 5 ha) v gospodarjenje se v zadnjih letih ni povečevala.

Skupnega nastopa na trgu lesa in izvedbe del med zasebnimi lastniki gozdov je izredno malo.

Nizek delež zasebnih lastnikov gozdov je članov organizacijskih oblik.

Zasebni lastniki gozdov sodelujejo predvsem zaradi neformalnega druženja in informiranja/izobraževanja.

Nizek delež članov strojnih krožkov opravlja storitve z gozdarsko mehanizacijo.

Povezujejo se zasebni lastniki gozdov, ki imajo v lasti večje gozdne posesti.

PRIPRAVLJENOST ZA POSLOVNO POVEZOVANJE

- Zasebni lastniki gozdov **izkazujejo interes za poslovno povezovanje**: 51,6 % jih je pripravljenih in 30,1 % neodločenih.
- **Primerne oblike**: zadruga, skupine proizvajalcev za trženje, gospodarske družbe v lasti zasebnih lastnikov gozdov.

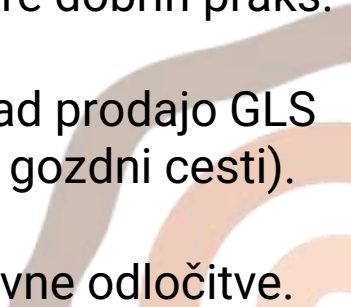
Večjo pripravljenost za poslovno povezovanje izkazujejo:

KDAJ BI SE ZASEBNI LASTNIKI GOZDOV POSLOVNO POVEZOVALI?

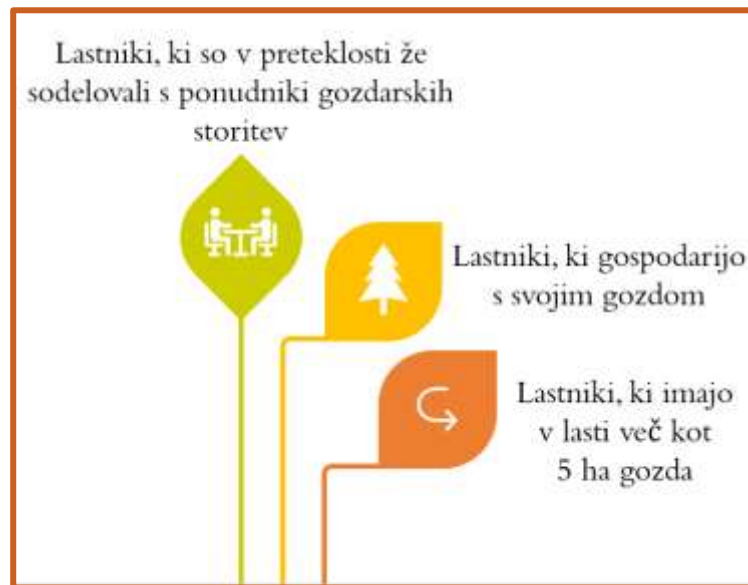
LASTNIKI BI SE POSLOVNO POVEZOVALI, ČE BI:

- Iztržili boljše cene storitev in boljše odkupne cene GLS.
 - Če bi dobili uporabne informacije o poslovnem povezovanju in bi poznali primere dobrih praks.
 - Če bi imeli možnost nadzora nad prodajo GLS (npr. nadzor pri izmeri lesa na gozdni cesti).
 - Imeli možnost vpliva na poslovne odločitve.
-

PRIPRAVLJENOST ZA POSLOVNO SODELOVANJE S PONUDNIKI GOZDARSKIH STORITEV

- Zasebni lastniki gozdov **izkazujejo interes za poslovno sodelovanje** s ponudniki gozdarskih storitev: 56,9 % jih je pripravljenih in 26,8 % neodločnih.
- **Primerne oblike:** kratkoročne oblike poslovnega sodelovanja (npr. najem storitve za izvedbo sečnje in spravila, prevoz okroglega lesa in lesnih sekancev, odkup lesa na kamionski cesti).
- **Manj primerne oblike:** oddaja gozda v upravljanje in oddaja gozda v zakup.

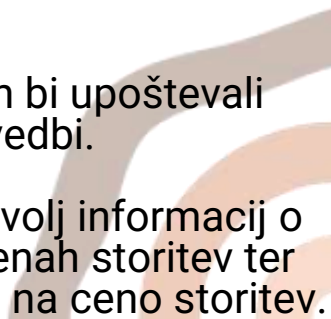
Večjo pripravljenost za poslovno sodelovanje izkazujejo:

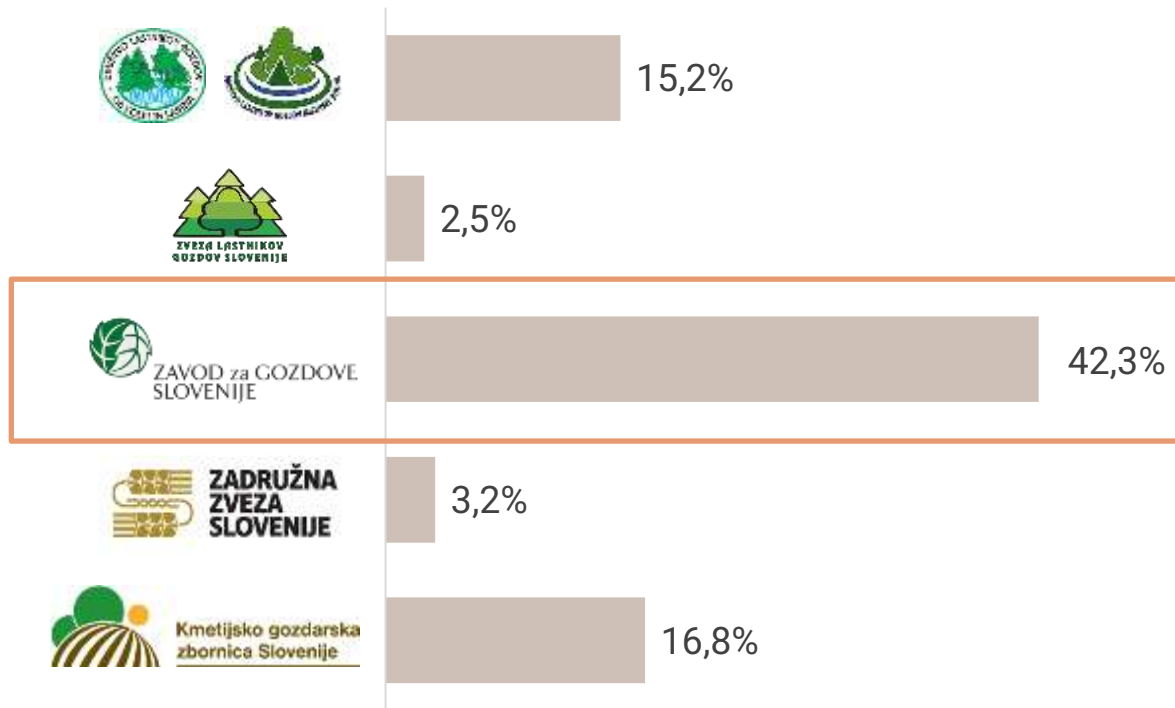

KDAJ BI ZASEBNI LASTNIKI POSLOVNO SODELOVALI?

LASTNIKI BI POSLOVNO SODELOVALI, ČE BI:

- ... vse dogovorjene finančne obveznosti poravnali v dogovorjenem času.
 - ... lahko v primeru neustreznega ravnanja z gozdom prekinili pogodbo kadarkoli, brez finančnih posledic.
 - ... upoštevali dogovorjene oziroma pogodbene roke za izvedbo del.
 - ... bi delala izvajali kakovostno in bi upoštevali trajnostne vidike pri izvedbi.
 - ... pred izvedbo del posredovali dovolj informacij o poteku dela, časovnih terminih, cenah storitev ter dejavnikih, ki bi potencialno vplivali na ceno storitev.
-
-

VLOGA INSTITUCIJ PRI SPODBUJANJU POSLOVNEGA ORGANIZARANJA ZASEBNIH LASTNIKOV GOZDOV

KAJ SMO DOSEGLI IN KAKŠNA JE POT NAPREJ?

- Strateški dokumenti in zakonodaja prepoznajo problem **nepovezanosti zasebnih lastnikov gozdov** in problem poslovnega (ne) sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige.
- Obseg in vsebina **strokovnega spodbujanja** zasebnih lastnikov gozdov za poslovno povezovanje ter poslovno sodelovanje z deležniki gozdno-lesne verige ne dosegata želenih rezultatov.
- Zasebni lastniki gozdov **izkazujejo interes za poslovno organiziranje** – potencial je zadovoljiv.
- Dejavnější pristop vseh deležnikov na področju gozdarstva.

**SMERNICE ZA PRIHODNJI
RAZVOJ POSLOVNEGA
ORGANIZIRANJA
ZASEBNIH LASTNIKOV
GOZDOV Z DELEŽNIKI
GOZDNO-LESNE VERIGE**

SMERNICE ZA PRIHODNJI RAZVOJ POSLOVNEGA ORGANIZIRANJA ZASEBNIH LASTNIKOV GOZDOV

1. Boljše informiranje zasebnih lastnikov gozdov o poslovnem povezovanju in poslovnem sodelovanju z deležniki gozdno-lesne verige.

- Zasebni lastniki gozdov so o možnostih poslovnega povezovanja/sodelovanja slabo informirani.
- Trenutno nobena institucija ne skrbi za trajno promocijo tovrstnega poslovnega povezovanja in sodelovanja in ne svetuje lastnikom o prednostih.
- Zasebni lastniki so kot pomembne institucije, ki bi morale skrbeti za informiranje in promoviranje poslovnega povezovanja/sodelovanja prepoznali: ZGS, KGZS in ZLGS (finančna sredstva).
- Dodatna vsebinska izobraževanja za gozdarske svetovalce.

SMERNICE ZA PRIHODNI RAZVOJ POSLOVNEGA ORGANIZIRANJA ZASEBNIH LASTNIKOV GOZDOV

2. Vzpostavitev ustrežnejšega podpornega okolja za razvoj poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov in poslovnega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige.

- Zakonodaja pospešuje samo povezovanje zasebnih lastnikov gozdov v DLG, strojne krožke ter spodbuja ustanovitev skupine proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov.
- Zakonodaja ne naslavlja potreb različnih skupin zasebnih lastnikov gozdov → dopolnitev ukrepov za različne skupine lastnikov.
- Potrebne informacije (kako to izpeljati v praksi) bi morale biti dostopne na enem mestu.
- Podporno okolje ne nudi potrebne pravne pomoči (kako ustanoviti poslovne subjekte, kako pripraviti pisne pogodbe, ki bodo zagotavljale pravno varnost in pogodbene interese vseh pogodbenih partnerjev).

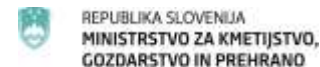

SMERNICE ZA PRIHODNI RAZVOJ POSLOVNEGA ORGANIZIRANJA ZASEBNIH LASTNIKOV GOZDOV

3. Zagotavljanje aktivne vloge vseh deležnikov pri spodbujanju vzpostavitve poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov in poslovnega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige.

- Poslovno povezovanje zasebnih lastnikov gozdov ter poslovno sodelovanje z deležniki gozdno-lesne verige brez spodbud od zunaj ne bo zaživel – aktivno vlogo morajo imeti vsi deležniki, ki so (ne)posredno povezani z zasebnimi lastniki gozdov.
- Pomembno vlogo mora odigrati država, preko zagotavljanja ustreznih ukrepov gozdarske politike, ki bodo spodbujali gospodarjenje z gozdovi, ter omogočili poslovno povezovanje/sodelovanje.
- Pomembno vlogo morajo odigrati tudi ostale institucije – realno ovrednotiti njihove kapacitete in pristojnosti znotraj zakonodajnih okvirov.

Kazalo

1. Uvod	5
2. Zakonska izhodišča	7
3. Poslovno sodelovanje zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige	11
Oddaja gozda v zakup	15
Oddaja gozda v upravljanje	18
4. Poslovno povezovanje (organiziranje) zasebnih lastnikov gozdov	21
Zadruga	24
Gospodarska družba	28
Strojni krožek	32
Strojna skupnost	37
Skupine proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov	40
5. Smernice za prihodnji razvoj poslovnega organiziranja zasebnih lastnikov gozdov	45
6. Uporabljena literatura	50

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Javna agencija za transfer tehnologij
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Univerza v Ljubljani
Biotekniška fakulteta
Oddelek za gozdarstvo
in obnovljive gozdne vire

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

